

Unitat didàctica 1. Coses grans

Obra d'art d'inici d'unitat: *Mistos*, de Claes Oldenburg

Anàlisi de l'obra

Les tres dimensions són un atractiu constant per a alguns artistes del pop que fan obres que podem qualificar com a escultures, encara que contradiguin els principis d'aquesta disciplina en el sentit tradicional, quant a l'ús de materials durs i imperibles.

Claes-Thure Oldenburg parteix d'objectes quotidians, banals, i els sotmet a una doble metamorfosi: en canvia els materials i n'altera les dimensions. Els materials són tous (com teles, plàstics...) i la mida de les coses creix desmesuradament.

Per fer aquest procés de metamorfosi Oldenburg desnaturalitza l'objecte, el transforma en un altre, sense que deixi de ser el mateix, perquè sempre és reconeixible.

Els mistos situats a Barcelona són un exemple de metamorfosi perfecte. Es tracta d'una obra de grans dimensions situada en un parc barceloní, en la qual destaquen, a més de la seva mida, els seus colors brillants, aconseguits amb l'ús d'acrílics en el seu color més pur i brillant.

Aquesta obra és molt apropiada per treballar amb els alumnes i les alumnes perquè, a més de les seves característiques pròpies relacionades amb el camp artísticoplàstic, els portarà a conèixer la manera d'aconseguir foc mitjançant un llumí, un objecte cada vegada menys utilitzat en la vida diària, ja que avui dia hi ha altres elements que l'han substituït.

Dades de l'obra

Mistos

Escultura de ferro, pintada amb acrílic

Mides: 15 x 14 x 6 metres

Parc de la Vall d'Hebron, Barcelona

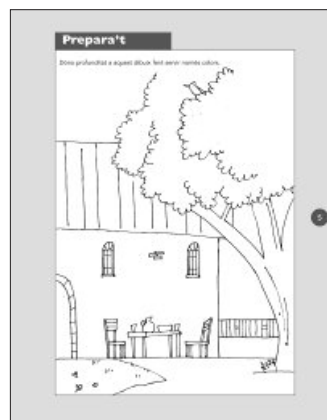
Claes-Thure Oldenburg (1929)

Introducció

Aquesta unitat condueix l'alumnat al treball amb les proporcions i, el que és més important, al desenvolupament de la imaginació i de la situació espacial, ja que per poder tenir la percepció de moltes de les obres d'Oldenburg, s'ha de tenir la capacitat d'abstracció, de relacionar, d'ordenar, de col·locar i fins i tot d'inventar.

En aquesta unitat treballarem conceptes com el volum i les tres dimensions; i per fer-ho caldrà treballar la profunditat i la seva representació a través dels claroscurs, les ombres en els elements, el color, etc.

Altres aspectes que es poden treballar a través de les obres de grans dimensions com les d'Oldenburg són la invenció i la capacitat d'abstracció, posant l'alumnat en la situació d'haver-se'n d'imaginar una part, ja que no és possible contemplar-les senceres des d'un sol punt de vista. Els alumnes i les alumnes s'hauran d'imaginar com continua un element de grans proporcions del qual només en veuen una part.

Pàgina 4: Secrets d'un bon artista

Expliquem com es poden fer els dibuixos amb ombres i les possibilitats que es plantegen quant a tècniques i materials. Aquí expliquem a l'alumnat el truc d'emprar el cotó o el tou del dit sobre el grafit deixat pel llapis, estenent-lo suaument sobre el paper.

Els alumnes i les alumnes poden pensar o buscar altres maneres de treballar amb les ombres, i poden obtenir ajuda i recursos a través d'Internet.

Material per a l'artista

Aquest apartat recull els materials necessaris per a aquesta unitat didàctica. Són els següents: llapis, goma d'esborrar, maquineta de fer punta, llapis de colors, ceres toves, tubs de cartró, pinzells, un recipient per a aigua, paper de diari, drap, tisores, goma d'enganxar, retoladors, bena de guix, cola blanca, diferents tipus de paper (xarol, fulls, etc.) i elements decoratius.

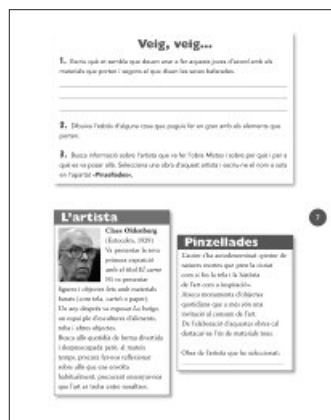
Una cosa nova

En aquesta unitat es proposen dos termes força importants en educació artística: color i volum. Als alumnes i les alumnes se'ls donen aquestes senzilles definicions:

- **Color.** El color és una manifestació de la llum i ens permet percebre el volum.
- **Volum.** El volum és l'espai que queda constituït entre la intersecció dels plans. Aquest espai pot ser interior o exterior, buit o ple.

Pàgina 5: Prepara't

En aquesta activitat de motivació inicial es demana a l'alumnat que utilitzi colors per donar profunditat a una imatge i per tant traslladar-la a la tercera dimensió, així demostrarà si coneix i domina la tècnica del clarobscur i per tant la interpretació de les ombres.

Pàgines 6-7

Veig, veig...

L'alumnat respondrà les preguntes plantejades i a través de l'observació de l'obra les podrà con-
testar. Les preguntes que es fan són les següents:

1. L'alumne o alumna ha d'explicar el que creu que deuen anar a fer els tres joves de la imatge amb els materials que porten.
2. Fer l'esbós d'alguna cosa que després es pugui elaborar a l'apartat «Fem-ho en gran».
3. Buscar informació sobre Oldenburg. Aquí es demana a l'alumnat que posi el nom d'una de les seves obres a l'apartat «Pinzellades».

L'artista

Breu ressenya sobre Claes Oldenburg per llegir i comentar. Així podrem conèixer una mica més aquest gran artista.

Reforç-Ampliació

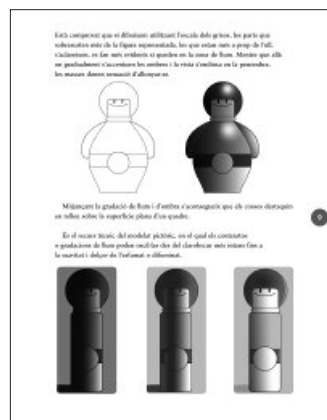
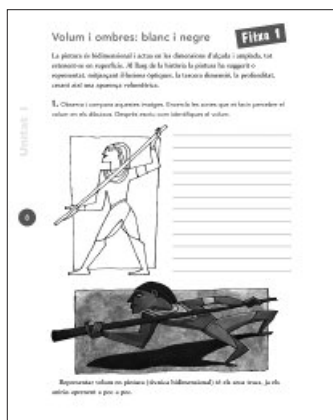
- Aquesta ressenya s'ampliarà amb el «Quadern d'artistes». També és recomanable que els alum-
nes i les alumnes facin una recerca d'informació sobre l'artista utilitzant Internet.

Pinzellades

Es llegirà de forma individual i posteriorment en grup, comentant el seu significat. En aquest cas la primera frase dóna molt joc i permet pensar molt, perquè l'artista ha tret l'art al carrer, a la naturalesa, l'ha traslladat a l'entorn proper convertint la ciutat en la seva tela.

Reforç-Ampliació

- És probable que a alguns alumnes no els sigui fàcil entendre aquesta frase, per facilitar-los una mica la feina poden buscar el significat de les paraules que no coneguin.
- Els alumnes i les alumnes poden buscar fotografies de més obres d'aquest artista a Internet.

Pàgines 8-9: Volum i ombres: blanc i negre

Es presenta als alumnes i les alumnes una petita explicació del terme *bidimensional* en la pintura.

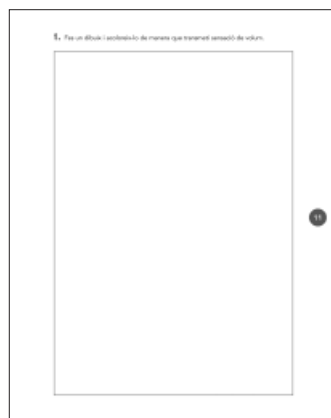
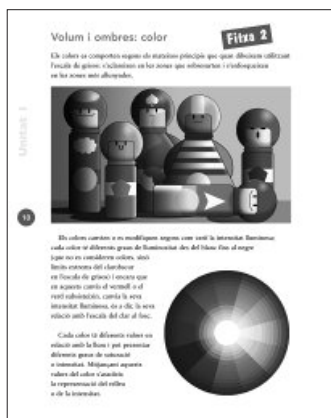
1. Es planteja una activitat en la qual ells han de visualitzar la imatge bidimensional i la tridimensional, en la qual a través de les ombres s'ha obtingut la profunditat.

A la pàgina següent es continua amb l'explicació teòrica sobre l'ombrejat, fent esment de l'escala de grisos, i es presenta a l'alumnat un altre terme important a tenir en compte en aquestes activitats: la llum, que pot variar i utilitzar-se de diferents maneres.

Per poder acabar d'executar la teoria i portar a terme la pràctica es parla de la graduació de llum i ombra.

Reforç-Ampliació

- Poden buscar diferents imatges en les quals apareguin ombres més destacades, menys destacades, etc.

Pàgines 10-11: Volum i ombres: color

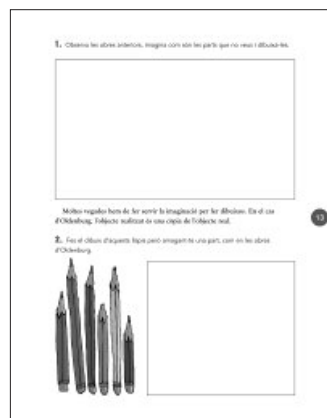
Treballem el mateix concepte que en el contingut anterior (pàgines anteriors) però afegint-hi el color, per això es diu que els colors es comporten amb els mateixos principis que amb l'escala de grisos.

Es parla de la intensitat lluminosa i de com afecta la seva situació, llunyania, potència, etc. En relació amb aquest tema apareix el cercle cromàtic.

1. Fes un dibuix i fes servir llapis de colors per fer ombres.

Reforç-Ampliació

- Poden fer degradació de colors en un paper. Es tracta de començar amb un mateix color ben claret i acabar ben fosc.

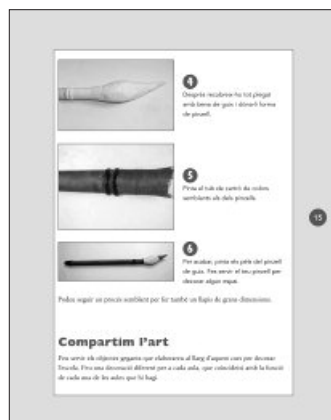
Pàgines 12-13: Allò que els ulls no veuen

Mostrem algunes de les obres d'Oldenburg i observem que algunes d'elles tenen una part que no podem veure, que roman amagada, i per tant hem de fer ús de la imaginació per pensar allò que està amagat i completar l'obra mentalment.

1. Els alumnes i les alumnes han de tenir capacitat d'abstracció per relacionar les diferents parts pensant en la seva continuïtat. Dibuixaran la part que no veuen.
2. Com a imitació de les obres d'Oldenburg proposem als alumnes i les alumnes que dibuixin els llapis amagant-ne una part.

Reforç-Ampliació

- Fer la mateixa activitat però dibuixant en llapis la part oculta, enterrada, mentre que la resta, el que està a fora, es dibuixarà en color.

Pàgines 14-15: Expressa't: Megabrotxa i llapis sense fi

1. Cada alumne farà prèviament un dibuix del pinzell gegant, per tenir en compte les dimensions que li donarà i els seus detalls.
2. S'agafa el tub (cilindre) de cartró d'un rotlle de tela. Es fa servir paper de diari per donar forma a la base, arrugant diversos fulls, i als pèls del pinzell.
3. Un cop es tenen les formes s'uneixen al tub amb cinta de pintor encaixant-les a cada extrem perquè no surtin.
4. Després es recobreix amb bena de guix donant-li forma de pinzell. S'hi pot posar algun detall, com la part que subjecta els pèls del pinzell, etc.
5. Es pinta el tub amb colors semblants als dels pinzells, ja que s'ha de veure clarament que és un pinzell.
6. I, per acabar, es pinten els pèls del pinzell de guix, afegint-hi una mica de pintura d'un color llampant perquè sembli que s'acaba de sucocar el pinzell en un pot de pintura.

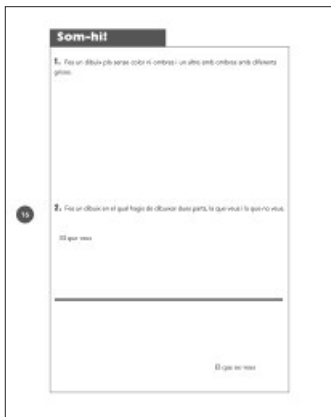
Compartim l'art

Col·loca tots els objectes gegants a la teva escola per decorar-la. Fes servir una decoració diferent per a cada aula.

Es pot decorar tota l'escola amb els elements de grans dimensions que anirem fent a Educació Artística al llarg del curs.

Reforç-Ampliació

- Podem fer aquesta mateixa tasca per grups, de manera que els alumnes i les alumnes es trobin recolzats per altres membres del grup.
- Es poden fer altres tipus d'elements i no només relacionats amb el material escolar, sinó també amb coses de casa, joguines, etc.
- Al pinzell s'hi poden posar més detalls i jugar amb altres materials, com per exemple llaunes de refresc, paper de vidre, etc.

Pàgina 16: Som-hi!

Pàgina d'avaluació en la qual es presenten activitats que faciliten el record dels continguts treballats en la unitat:

1. Dibuix bidimensional i tridimensional a través de les ombres. Els alumnes i les alumnes han de fer dos dibuixos: un sense ombres i un altre amb ombres utilitzant colors grisos, és a dir, fent servir diferents tonalitats de grisos.
2. Objectes que no es veuen. Els alumnes i les alumnes han de fer ús de la seva imaginació per fer un dibuix d'alguna cosa que té una part enterrada. Han de dibuixar sobre la línia allò que veuria la gent, i sota la línia allò que no veuria.

Pàgina 17: Fem-ho en gran

En aquesta pàgina s'explica que durant totes les unitats del llibre apareixerà aquest apartat per fer coses en gran, igual com ho feia Oldenburg. Amb totes les coses en gran que anirem elaborant, decorarem l'escola.

BAGUL D'ACTIVITATS: FITXES

Fitxa 1: AMB UNA MICA DE CARBÓ

Fitxa 1 | Amb una mica de carbó

Autor: _____
Data: _____ Com: _____

BARCANOVA | Material: Una taulereta 2

Relació amb: «Volum i ombres: blanc i negre», pàgina 8.
Desenvolupament: Fer un dibuix utilitzant només el llapis. Després donar-li color (només amb llapis de grafit de diferents dureses) per crear profunditat en el dibuix.

Fitxa 2: AMB COLOR HI HA DISTÀNCIA

Fitxa 2 | Amb color hi ha distància

Autor: _____
Data: _____ Com: _____

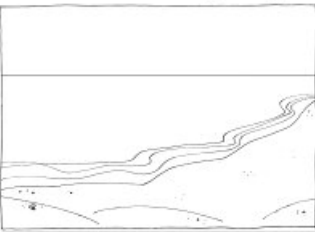
BARCANOVA | Material: Una taulereta 3

Relació amb: «Volum i ombres: color», pàgina 10.
Desenvolupament: Fer un dibuix com en la fitxa anterior, però ara fent servir llapis de colors per treballar la profunditat.

Fitxa 3: AMAGAR A LA SORRA

Fitxa 3 | Amagar a la sorra

Autor: _____
Data: _____ Com: _____

BARCANOVA | Material: Una taulereta 4

Relació amb: «Allò que els ulls no veuen», pàgina 12.
Desenvolupament: Seleccionar objectes de revistes que apareguin sencers i després enterrar-los a la sorra de la platja fins a la meitat, de manera que només es vegi allò que quedi a la part de dalt. Després pintar la platja.

Fitxa 4: PRACTIQUEM EN GRAN

Fitxa 4 | Practiquem en gran

Autor: _____
Data: _____ Com: _____

BARCANOVA | Material: Una taulereta 5

Relació amb: «Expressa't», pàgina 14.
Desenvolupament: Per poder fer un bon treball d'elements grans, han de fer proves i saber com seran i quins elements faran servir. En cada un dels espais han de dibuixar un element que puguin utilitzar per decorar l'escola i també anotar els materials que faran servir i com ho faran.

REGISTRE D'AVUACIÓ
UNITAT DIDÀCTICA 1: COSES GRANS

Alumne/a: Curs Grup

1. Valorar la tècnica i l'ús de recursos que fa servir l'artista en la seva obra a gran escala.

A NA

Observacions:

2. Fer les activitats encaminades a l'aprenentatge de la tècnica del volum a través d'ombres en blanc i negre i en color.

A NA

Observacions:

3. Representar el volum en els elements bidimensionals.

A NA

Observacions:

4. Utilitzar les relacions de dimensions per fer representacions.

A NA

Observacions:

Observacions generals: